

Bartın Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dergisi
ISSN: 2148-3507
e-ISSN: 2619-3507
Sayı: 18
Güz 2022
BARTIN – TÜRKİYE

Bartın University
Journal of Islamic Sciences Faculty
ISSN: 2148-3507
e-ISSN: 2619-3507
Number: 18
Autumn 2022
BARTIN – TURKEY

HÜSEYİN AVNİ ARAPKİRİ. BUGYETU'L-HASÎS FÎ TÂRÎHİ İLMÎ'L-HADÎS. ED. NİLÜFER KALKAN YORULMAZ. ANKARA: DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI, 2022, 279 SAYFA, ISBN: 9786254351594

HUSEYIN AVNI ARAPKIRI. BUGYETU'L-HASIS FÎ HISTORY İLMÎ'L-HADİS. ED. NILUFER KALKAN YORULMAZ. ANKARA: PRESIDENCY OF RELIGIOUS AFFAIRS PUBLICATIONS, 2022, 279 PAGE, ISBN: 9786254351594

Zeynep AVCI

Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya/Türkiye
Postgraduate., Selçuk University, Institute of Social Sciences, Konya / Turkey

avcizeynep51@gmail.com

orcid.org/0000-0002-7057-0792

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Kitap İncelemesi/Book Review

Geliş Tarihi/Received: 13 Kasım /November 2022

Kabul Tarihi/Accepted: 29 Aralık/December 2022

Yayın Tarihi/Published: Aralık/December 2022

Atıf/Cite as: Zeynep AVCI. “Hüseyin Avni Arapkirî. Bugyetu'l-Hasîs Fî Târîhi İlmî'L-Hadîs. Ed. Nilüfer Kalkan Yorulmaz. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2022, 279 Sayfa, Isbn: 9786254351594”, *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 18 (Aralık 2022), 66-73.

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

ÖZ

Hem tarihi hem de usulü açısından Hadis ilminin seyri İslami İlimler alanında oldukça önemlidir. Osmanlı döneminden Cumhuriyet dönemine geçiş sürecinde İslami İlimlerin durağanlık kazandığı akademik çevrelerce de bilinen bir hakikattir. Bu bağlamda Cumhuriyet döneminin başlarında Hadis usulü ve tarihi alanında âlimler tarafından akademik bir yöntemin oluşturulması ve bu alanda yetkin çalışmaların kaleme alınması durağan sürecin yavaş da olsa aşılmasında etkili olmuştur. İzmirli İsmail Hakkı'nın (öl. 1946) hadis tarihiyle ilgili eserinin yayımlanmasından sonra aynı halkanın devamı niteliğindeki Hüseyin Avni Arapkiri'nin (öl. 1954) *Bugyetu'l-Hasis Fî Târîhi İlmi'l-Hadis* adlı eserinin de Nilüfer Kalkan Yorulmaz imzasıyla neşredilmesi son derece önemlidir.

Nitekim bu tarihte İzmirli İsmail Hakkı *Târîhi İlmi'l-Hadis* eserini yayımlamıştır. Hüseyin Avni Arapkiri'nin (öl.1954) *Bugyetu'l-Hasis Fî Târîhi İlmi'l-Hadis* adlı eseri de aynı halkanın devamı niteliğindedir. Ancak bu kıymetli eser şimdiye değin hak ettiği ilgiyi görememiş ve yayımlanmamıştır. Bu eksikliği gidermek adına 2022 yılında Nilüfer Kalkan Yorulmaz imzasıyla neşredilmiştir.

Kitabın giriş kısmında Arapkiri'nin hayatı ve eserlerinin yanı sıra yayıma hazırlanan *Bugyetu'l-Hasis* 'in tespiti, literatürdeki yeri, kaynakları, muhteva değerlendirmesi ve takip edilen usule dair içeriğe yönelik bilgiler verilmiştir. Eserin dörtte birlik kısmını müellife ait olan "Mukaddime ve Medhal", geriye kalan kısmını ise sekiz dönem halinde ele alınan hadis tarihi oluşturmaktadır. Ancak müellif son iki devri muhteva olarak tamamlamamış olsa da her devrin temel özelliklerinin yanında meşhur kişiler ile çalışmalarını ayrıntılı bir şekilde ele alması bu eserin hadis tarihi alanında büyük bir boşluğu doldurduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Arapkiri, Bugyetu'l-Hasis, Daru'l-Funûn İlahiyat Fakültesi, Hadis Tarihi.

ABSTRACT

The course of the science of Hadith is very important in the field of Islamic Sciences, both in terms of history and procedure. It is a fact known to academic circles that Islamic Sciences became stagnant during the transition period from the Ottoman period to the Republican period. In this context, the establishment of an academic method by scholars in the field of Hadith method and history at the beginning of the Republic period and the writing of competent studies in this field were effective in overcoming the stagnant process, albeit slowly. After the publication of İzmirli İsmail Hakkı's (d. 1946) work on the history of hadith, the publication of Hüseyin Avni Arapkiri's (d. 1954) *Bugyetu'l-Hasis Fi History İlmi'l-Hadis*, which is a continuation of the same circle, with the signature of Nilüfer Kalkan Yorulmaz it is extremely important.

As a matter of fact, on this date, İsmail Hakkı of İzmir published his *History İlmi'l-Hadises*. Hüseyin Avni Arapkiri's (d. 1954) *Bugyetu'l-Hasis Fi Tarihi İlmi'l-Hadis* is a continuation of the same circle. However, this valuable work has not received the attention it deserves and has not been published until now. It was published in 2022 with the signature of Nilüfer Kalkan Yorulmaz in order to make up for this deficiency.

In the introduction part of the book, besides the life and works of Arapkiri, information about the determination of *Bugyetu'l-Hasis*, his place in the literature, the evaluation of the content and the procedure followed, are given. One-fourth of the work consists of "Mukaddime ve Medhal", which belongs to the author, and the rest of it consists of the history of hadith, which is discussed in eight periods. However, although the author did not complete the last two periods in terms of content, the fact that he dealt with the basic features of each period in detail, as well as his works with famous people, shows that this work fills a big gap in the field of hadith history.

Keywords: Hadith, Arapkiri, Bugyetu'l-Hasis, Daru'l-Fünun Faculty of Theology, History of Hadith.

Hüseyin Avni Arapkirî. Bugyetu'l-Hasîs fî Târîhi İlmi'l-Hadîs.

Genelde Osmanlı döneminin ve özelde de Osmanlıdan Cumhuriyete geçiş sürecinin İslamî ilimler zaviyesinden durağan bir seyre sahip olduğu akademik çevrelerde dile getirilen bir husustur. Lakin bu genellemeci ve indirgemeci kabullerin müsellemler olmadığı son dönemlerde yapılan tenkitli neşir çalışmaları ve sergilenen eleştirel yaklaşımlar sayesinde anlaşılmaktadır. Hem Saltanatı ve Meşrutiyeti hem de Cumhuriyeti müdrik olan âlimlerin, Müslüman Türk toplumunda yaşanan kültür değişmelerini bizzat yaşamış olmaları hasebiyle ilimler tarihinde müstesna bir konumda bulduklarını kabul etmek gerekir. Bu bağlamda Hadis usulü ve tarihi alanında Babanzâde Ahmet Naim (öl. 1934), İzmirli İsmail Hakkı (öl. 1946) ve Boşnak Muhammed Tayyib Okiç (öl. 1977) gibi erken dönem Cumhuriyet eğitim-öğretim kurumlarında akademik görevler deruhte eden âlimlerin çalışmalarının neşredilmiş olması fevkalade önemlidir. Bu listeye geçtiğimiz yıl Nilüfer Kalkan Yorulmaz imzasıyla neşredilen Hüseyin Avni Arapkirî'nin (öl. 1954) *Bugyetu'l-Hasîs Fî Târîhi İlmi'l-Hadîs* adlı eseri de eklenmiştir.

Ülkemizde daha ziyade kelamla ilişkilendirilen bir âlim olan Arapkirî ya da soyadı kanunundan sonra Karamehmetoğlu Hüseyin Avni'nin Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA) maddesindeki biyografisinde hadis ilimlerine dair bir eserinden söz edilmemektedir. Nitekim İSAM makale veri tabanında yapılacak Arapkirîli aramasında karşımıza çok sayıda kelâmî yönüyle ilgili araştırmalar çıkmaktadır. 2017 yılına kadar Arapkirî'nin Dârü'l-Fünûn İlahiyat Fakültesinde okuttuğu hadis ders notları çerçevesinde üç araştırma makalesi yayımlanmıştır.¹ Yakup Koçyiğit, Arapkirî'nin *İlm-i Usulî'l-Hadis* adlı 23 varaklık eserini müellif nüshasından tanıtmaya çalışmış ve hem şekil hem de muhteva yönüyle tahlil etmiştir. Koçyiğit'in verdiği bilgilere göre müellifin bu notları tamamen hadis usulü konularına münhasırdır.² İsa Akalın ise ilk makalesinde Arapkirî'nin matbu olmayan eserleri arasında *Usûlu'l-hadîs* ve *Târîh-i İlm-i Hadîs* olmak üzere ilm-i hadise dair iki ayrı

¹ Hüseyin Avni Arapkirî, *Bugyetu'l-Hasîs fî Târîhi İlmi'l-Hadis*, nşr. Nilüfer Kalkan Yorulmaz (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2022), 279.

² İsa Akalın, "Darülfünun İlahiyat Fakültesi'nde Hadis Usulü Öğretimi, Hüseyin Avni Arapkirî Örneği", *Darülfünun İlahiyat Sempozyumu 18-19 Kasım 2009 Tebliğleri*, 2010, 217-222; İsa Akalın, "Hüseyin Avni Arapkirî'nin Arapça Usûlü'l-Hadîs El yazması Ders Notları = Hüseyin Avni Arapkirî's Arabic the Hadith Methodology Handwriting Lecture Notes", *Hadis Tetkikleri Dergisi* 17/2 (2017), 115-143; Yakup Koçyiğit, "Arapkirî Hüseyin Avni Efendi ve İlmi Usulî'l-Hadis İsimli Eseri", *Uluslararası Geçmişten Günümüze Malatyalı İlim ve Fikir İnsanları Sempozyumu, 17-19 Kasım 2017 Tebliğleri* (Malatya, 2018).

ders notları bulunduğuna işaret etmiş ve bunlardan 23 varaklık *Usûlu'l-hadîs* adlı eserin yazma nüshasını ve muhtevasını tavsif etmiş, ikinci araştırmasında ise kısa bir içerik değerlendirmesiyle birlikte Arapça olarak neşrini gerçekleştirmiştir. Her iki makalede de Arapkirî'nin Hadis Tarihi ile ilgili ders notlarına sadece ismen atıfta bulunulmuş ama yazma nüshasının varlığı ve tespitine dair herhangi bir bilgi verilmemiştir. Diğer taraftan Yorulmaz, hem Koçyiğit'in hem de Akalın'ın üzerinde çalıştıkları söz konusu hadis usulü eserinin Hüseyin Avni Arapkirî'ye ait olmadığını iddia etmektedir.³

Hüseyin Avni'nin hadis tarihiyle ilgili ders notlarının yayımlanmasını ise Nilüfer Kalkan Yorulmaz gerçekleştirmiştir. Buna ilave olarak, birisi eserin neşrinden önce ve diğeri de sonra olmak üzere çalışmasıyla ilgili iki de makale kaleme almıştır. 2019 Senesinde yazdığı ilk makalesinde Arapkirî'ye ait bu eserin taharri ve tespit işini tamamladığını ve neşre hazırlamakta olduğunu duyurmuştur.⁴ Eseri neşrettikten sonraki yazısında ise takriben beş yılı kapsayan neşir çalışmasını bütün aşamalarıyla ortaya koymaya gayret etmiş, dipnotlarda da kısmen eserin tanıtımına yönelik bilgiler vermiştir.⁵

Yorulmaz'ın neşrettiği Arapkirî'ye ait *Bugyetu'l-Hasîs Fî Târîhi İlmi'l-Hadîs* şeklindeki ismi Arapça ama içeriği Türkçe olan ve toplam 269 sayfa tutarındaki çalışmada eserin transliterasyonu 196 sayfadır.

Kitapta naşir tarafından kaleme alınan 40 sayfa civarındaki “Giriş”, yazarın hayatı ve eserlerinin yanı sıra yayıma hazırlanan *Bugyetu'l-Hasîs*'in tespiti, literatürdeki yeri, kaynakları, muhteva değerlendirmesi ve takip edilen transliterasyon yöntemi gibi eserin hem arka planına hem de içeriğine yönelik bilgileri muhtevi olması, çalışmaya değer katmıştır. Yorulmaz'ın bu bölümde verdiği bilgilere göre 1861⁶-1954yılları arasındaki bir asra yaklaşan ömründe hem Saltanat ve Meşrutiyetle birlikte Osmanlı dönemine hem de Cumhuriyetin ilk yıllarına şahit olan Arapkirî Hüseyin Avni'nin belki de eserinin muhtevasından daha çok söz

³ Bk. Koçyiğit, “Arapkirî Hüseyin Avni Efendi ve İlmi Usulî'l-Hadis İsimli Eseri”, II/576-579.

⁴ Bk. Arapkirî, *Bugyetu'l-Hasîs*, 15; Nilüfer Kalkan Yorulmaz, “Usul-i Hadis'ten Hadis Tarihi'ne: Dârülfünun İlahiyatta Hadis Tarihi Dersleri”, *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi* 23 / 2 Aralık 2019, ts., 651-671, 657-658.

⁵ Nilüfer Kalkan Yorulmaz, “Bir Neşrin Mâverâsı: Taharrîden Tespite, Yazımdan Yayıma Hüseyin Avni Arapkirî'nin Hadis Tarihi Ders Notları: Bugyetu'l-Hasîs fî Târîhi İlmi'l-Hadîs”, *İslâm Tetkikleri Dergisi = Journal of Islamic Review* 12/1, 2022, 519-529.

⁶ Arapkirî'nin doğum tarihinin Diyanet İşleri Başkanlığı kayıtlarında 1863 ve 1864 şeklinde iki farklı şekilde yer aldığını belirtmektedir. Bk. Arapkirî, *Bugyetu'l-Hasîs*, 16; Fakat yine Yorulmaz, Arapkirî'nin mezar taşında 1861 yazdığını belirterek son makalesinde bunu tercih etmiştir. Bk. Kalkan Yorulmaz, “Bir Neşrin Mâverâsı: Taharrîden Tespite, Yazımdan Yayıma Hüseyin Avni Arapkirî'nin Hadis Tarihi Ders Notları: Bugyetu'l-Hasîs fî Târîhi İlmi'l-Hadîs” 519.

konusu dönemde hadis ilimlerinin serencamına dair tecrübesi önem arz eder. Zira babası Molla Hasan ile başlayan tahsil hayatını önce memleketinde Hoca Mustafa Fevzi'den ve daha sonra da İstanbul'da Bayburtlu Hüseyin Hüsnü Efendi'den aldığı Sahîh-i Buhârî icazetiyle sürdüren Arapkirli Hüseyin Avni, Şeyhülislâm Ömer Lütfî Efendi'den de icazet almak suretiyle dönemin imkânları dâhilinde üst seviyede bir ilim tahsili görmüştür. Kuruluşundan (1924) itibaren İstanbul Dârulfunûn İlahiyat Fakültesindeki *Hadis ve Hadis Tarihi* derslerini 1926'ya kadar İzmirli İsmail Hakkı'nın ve bu tarihten sonra kapanıncaya kadar ise (1926-1933) Arapkirî'nin okutması, Yorulmaz'ın neşrettiği eseri daha da önemli kılmaktadır.

Eserin Arapkirli'ye aidiyetiyle ilgili son derece titiz bir araştırmaya girişen Yorulmaz⁷, ilim dünyasının sadece müellifin öğrencisi Hazmi Tura'nın beyanlarıyla eserin adı ve varlığından haberdar olduğunu, kendisinin uzun uğraşlar neticesinde Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi kütüphanesine bağışlanan Hüseyin Avni'nin eserleri arasında bahis konusu çalışmaya ulaştığını, elde ettiği yazma nüshanın müellif nüshası olduğunu, müellife nispetini şüpheye yer bırakmayacak şekilde gösteren verilerin nüshada yer aldığını ifade etmektedir. 1926 tarihinde dört defter halinde yazılan nüsha üzerinde yine müellifçe yapılan bazı tashihlerin ve ilavelerin bulunduğunu aktaran naşir, 1938 yılından sonra Arapkirî'nin bahis konusu ders notlarını yeniden yazdığı yönünde Hazmi Tura tarafından verilen bilginin hem mevcut nüsha üzerindeki ilavelere hem de henüz ulaşılamayan farklı bir nüshaya ihtimalli olduğunu söylemektedir.

Arapkirî'nin eserinin *Hadis Tarihi* literatüründeki yerini Yorulmaz, Cumhuriyet tarihinde *Hadis Tarihi* dersinin ve kitabının banisinin İzmirli İsmail Hakkı olduğu ve 1977 yılına kadar (Talat Koçyiğit'e) *Hadis Tarihi* alanında yegâne çalışmanın *Bugyetu'l-Hasîs* olduğuna vurgu yaparak belirlemektedir. Başta Kütüb-i tis'a olmak üzere hadis kitaplarının yanı sıra rical, tarih, usûl ve şerhler gibi hadis ilimlerine dair bütün alanlarda müellifin istifade ettiği kaynakların son derece geniş olduğunu belirten Yorulmaz, onun genel olarak İslam tarihi ve ilimler tarihi yönünden de donanımlı olduğuna dikkat çekmektedir.

⁷ Haddizatında bütün eserlerin yayımında bu hassasiyet elden bırakılmamalıdır. Çünkü bazen mahtutlar yanlış kişiye nispet edilebilmektedir. Mesela 60 küsur esere kaynaklık eden ve mevlid geleneğinde oldukça meşhur olan 'en-Ni'metü'l-Kübrâ' isimli mevlid kitabı yanlış müellife nispet edilmiştir. İbrahim Hanek, "İbn Hacer el-Heytemî'ye (Ö. 974/1567) Nispet Edilen 'en-Ni'metü'l-Kübrâ' İle Onun Özgün 'en-Ni'metü'l-Kübrâ'sı Üzerine" *İslami İlimler Dergisi* 16/1 (24 Mart 2021), 143.

Arapça harflerle Türkçe olarak kaleme alınan eserin latinize edilmesinde naşir, transkripsiyon yöntemi yerine transliterasyon metodunu uygulamıştır.⁸ Böyle bir yolun benimsenmiş olması günümüz Türkçesi açısından okuyucuyu yormaması sebebiyle isabetli olmuştur. Ayrıca muhtevada yer alan âyet ve hadis gibi metinlerin orijinallerinin korunması da yerindedir. Noktalama açısından da eserin Türkçe dilbilgisi kurallarına göre yeniden düzenlenmesi ve atıfların dipnota dönüştürülmesi de çalışmaya değer katan hususlardandır. Şüphesiz indeks ve kaynakçanın çıkartılmış olması da kayda değer bir çabadır.

Eser, kitabın dörtte birini teşkil eden “Mukaddime ve Medhal” ile başlamakta ve geriye kalan yaklaşık yüz elli sayfada ise sekiz devir halinde hadis tarihi ele alınmaktadır. Ancak naşirin de belirttiği gibi müellif son iki devri muhteva olarak tamamlamamıştır. Yorulmaz’ın da ifade ettiği gibi Arapkirî öncelikle hadis tarihi ilminin tarifinden tarih ilmiyle olan ilişkisine ve rivayet-dirayet ekseninde kullanılan ıstılahlara varıncaya kadar kavramsal bir çerçeve ortaya koyup ilimler tasnifindeki yerini belirlemeye çalışmıştır. Naşir, müellifin “hadis tarihi ilmini, tarih-i hususi diye adlandırdığı tarih ilimlerinin bir alt dalı olarak görmesini” son derece dikkat çekici bulmaktadır.⁹ Ayrıca hadislerin tedvinini ele almadan önce Kur’ân’ın cem’ine değinmesi de calibi dikkattir.

Arapkirî’nin hadis tarihini taksim ettiği sekiz devir şöyledir:

1. Devr-i Evvel: Sahabe devri olup hicri yüz yılına kadar olan zaman dilimidir.
2. Devr-i Sâni: Tâbiîn dönemi olup hicri 150 veya 180 senesine kadar olan süreçtir.
3. Devr-i Sâlis: Tebe-i tabiîn dönemi olup hicri üçüncü yüzyılın ilk çeyreğinin başlangıcına kadar olan zaman dilimidir.
4. Devr-i Râbi: Etbau’t-Tâbiîn dönemini kapsayıp hicri dördüncü yüzyıla kadar olan süreci ifade etmektedir. Sahih hadis kaynaklarının ortaya çıktığı dönemdir.

⁸ Her iki yöntem de farklı bir alfabede yazılan metinlerin latinizasyonunda kullanılmaktadır. Yazı çevrimi karşılığında kullanılan transkripsiyonda sadece harfler çevrilip Arap alfabesinde sesli harf olmadığı için bu yöntemde ünlüler/harekeler çeviriye yansıtılmazken transliterasyonda Arapçadaki harekeler de karşılık bulur. Geniş bilgi için bk. İsmail Durmuş, “Transkripsiyon”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012) 41/306-308.

⁹ Arapkirî, *Bugyetu'l-Hasis*, 30.

5. Devr-i Hâmis: Hicrî beşinci yüzyılın son çeyreğine kadar olan zaman dilimini kapsamaktadır. Bu dönemde hadislerin tertip ve tehzîbinin yanında hadis usûlüne dair tedvin çalışmaları da yapılmıştır.

6. Devr-i Sâdis: Yedinci yüzyılın yaklaşık ilk yarısına kadar -hicrî 640 yılı- olan zaman dilimini gösterir.

7. Devr-i Sâbi': Hicri dokuzuncu yüzyıla kadar uzanan bir dönemdir.

8. Devr-i Sâmin: Hicri dokuzuncu yüzyıldan günümüze kadar olan dönemi kapsamaktadır.

Her devrin temel özelliklerini ve meşhur kişileri ile çalışmaları ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır. Netice itibariyle Yorulmaz'ın ifadesiyle müellifin *Bugyetu'l-Hasîs* adlı eserinin neşrini, “Ülkemizde hadis tarihi alanında yazılan ikinci eserin neşri” şeklinde görüp “kayıp bir halkanın ortaya çıkarılması ve dönemin hadis eğitiminin anlaşılmasına” önemli bir katkı aralama olarak görmek gerekir.

KAYNAKÇA

- Akalın, İsa. “Darülfünun İlahiyat Fakültesi’nde Hadis Usulü Öğretimi, Hüseyin Avni Arapkirli Örneği”. Darülfünun İlahiyat Sempozyumu 18-19 Kasım 2009 Tebliğleri, 2010.
- Akalın, İsa. “Hüseyin Avni Arapkirli’nin Arapça Usûlü’l-Hadîs El yazması Ders Notları = Huseyin Avni Arapkirli’s Arabic the Hadith Methodology Handwriting Lecture Notes”. Hadis Tetkikleri Dergisi 17/2 (2017), 115-143.
- Arapkirî, Hüseyin Avni. Bugyetu'l-Hasîs fi Târîhi İlmi'l-Hadîs. nşr. Nilüfer Kalkan Yorulmaz. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2022.
- Durmuş, İsmail. “Transkripsiyon”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. 41/306-308. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.
- İsa, Akalın. Darülfünun İlahiyat Sempozyumu 18-19 Kasım 2009 Tebliğleri, 2010.
- Kalkan Yorulmaz, Nilüfer. “Bir Neşrin Mâverâsı: Taharrîden Tespite, Yazımdan Yayımaya Hüseyin Avni Arapkirî’nin Hadis Tarihi Ders Notları: Bugyetu'l-Hasîs fi Târîhi İlmi'l-Hadîs”. İslâm Tetkikleri Dergisi = Journal of Islamic Review 12/1. 519-529, 2022.
- Kalkan Yorulmaz, Nilüfer. “Usul-i Hadis’ten Hadis Tarihi’ne: Dârülfünun İlahiyatta Hadis Tarihi Dersleri”. Cumhuriyet İlahiyat Dergisi 23 / 2 Aralık 2019. 651-671, 657-658, ts.
- Koçyiğit, Yakup. “Arapkirli Hüseyin Avni Efendi ve İlmi Usuli’l-Hadîs İsimli Eseri”. Uluslararası Geçmişten Günümüze Malatyalı İlim ve Fikir İnsanları Sempozyumu, 17-19 Kasım 2017 Tebliğleri. C. II. Malatya, 2018.
- “İslami İlimler Dergisi” 16/1 (24 Mart 2021).